

LOWCY TALENTÓW – JERSZ
ul. Białowieska 50/26, 54-235 Wrocław
tel./fax 071-310-48-17
tel.kom. 0-505-138-588; 0-501-101-866
<http://www.mat.edu.pl>
e-mail: info@mat.edu.pl

OMNIBUS 2006

30.03.2006

ORZEŁ – klasa III gimnazjum
Czas trwania konkursu: 45 minut

Witamy Cię. Otrzymujesz od nas 112 punktów – tyle ile masz decyzji do podjęcia. Za każdą poprawną odpowiedź dopisujemy Ci jeszcze 1 punkt, za błędną zabieramy dany punkt. Gdy nie odpowiadasz, zachowujesz podarowany punkt. Pamiętaj, że każda z odpowiedzi A, B, C, D może być fałszywa lub prawdziwa. **W czasie konkursu nie wolno używać słowników, notatek, podręczników itp.**

Życzymy przyjemnej pracy. POWODZENIA!

Katarzyna Janowska "Poeci z naszej planety" Polityka nr 50, 17 grudnia 2005

Literatura staropolska jest konstrukcją, na której trzyma się nasz współczesny język – przekonuje prof. Andrzej Borowski z Uniwersytetu Jagiellońskiego. – *Ale choć rękawicę łacinie rzucił autor „Żywota człowieka półciwego”, dziś mówimy nie tyle językiem Reja, co Kochanowskiego. „Czego chcesz od nas Panie za Twe hojne dary” albo „Kto się w opiekę odda Panu swemu” to zwroty autora „Pieśni”, którymi modli się cała katolicka Polska.*

Początek okresu literatury staropolskiej prof. Tadeusz Ulewicz, przez lata legenda i postrach krakowskiej polonistyki, datuje na 1470 r., czyli czas ukazywania się pierwszych polskich druków, a zamyka się ten okres wraz z początkiem oświecenia. Powstaje wówczas nie tylko zaczątek polskiego języka literackiego, ale zaczyna się także kształtować tożsamość narodowa, krystalizują się poglądy na temat tego, czym jest państwo, a przede wszystkim, kim jest człowiek.

Wzory przychodzą z Europy. Czasy są mroczne. Petrarka pisze sonety do Laury (Włochy, 1340 r.), wokół szaleje zaraza. Ludzie jak muchy mrą na czarną śmierć. Świat zdaje się staczać ku krawędzi istnienia. Pojawia się silna potrzeba stworzenia nowego modelu człowieka. Uczni na włoskich uniwersytetach rzucają myśl: jeśli szukasz piękna, czytaj Horacego, Wergiliusza. Odwołują się do antyku i traktują tekst literacki jako projekt człowieczeństwa.

Prof. Borowski, następcą Tadeusza Ulewicza w katedrze literatury staropolskiej na UJ: - *Głęboko wierzę, że w renesansie upowszechnił się model zmiany człowieka poprzez literaturę. Język, rozmowę traktowano jak instrument kształtowania człowieczeństwa. Jesteś taki, jak mówisz – uważali staropolscy humaniści. Czyż to do dziś nie jest aktualne?*

- W przytoczonym powyższym fragmencie tekstu autorka:
A) stara się wykazać, jaki jest związek literatury z językiem
B) opowiada o narodzinach języka polskiego
C) wskazuje na czas, w którym zaczyna się rodzić polszczyzna literacka
D) pisze o początkach polskiej państwowości
- W swoich rozważaniach pisząca:
A) przedstawia uporządkowane logicznie argumenty mające potwierdzić wygłoszoną przez nią tezę
B) odwołuje się do opinii autorytetów naukowych
C) podejmuje dyskusję z poglądami głoszonymi przez innych badaczy
D) w większości opiera się jednak na własnych przemyśleniach
- W pierwszym akapicie tekstu możemy znaleźć:
A) stały związek frazeologiczny
B) cytat
C) tytuły dzieł Jana Kochanowskiego
D) cytat z dzieł Mikołaja Reja
- Uniwersytet Jagielloński, o którym mowa w tekście:
A) jest najstarszą uczelnią w Europie
B) znajduje się w Krakowie
C) został założony przez Kazimierza Wielkiego
D) został reaktywowany za panowania Kazimierza Jagiellończyka
- W tekście można znaleźć opinię, że w dobie staropolskiej:
A) zaczyna się zainteresowanie człowiekiem i jego problemami
B) stopniowo rodzi się świadomość narodowa
C) ostatecznie kształtuje się język literacki
D) zaczyna rodzić się literatura tworzona w języku narodowym
- Wśród przyczyn przemian kulturalnych w Polsce i Europie w XIV i XV w. autorka wymienia:
A) liczne wojny
B) odkrycia geograficzne i powiązane z nimi zmiany horyzontów myślowych ówczesnych ludzi
C) zmiana układów politycznych na naszym kontynencie
D) względny spokój w Europie umożliwiający rozwój nauki i sztuki
- Na podstawie powyższego tekstu można powiedzieć, że poetą antycznym był:
A) Wergiliusz
B) Petrarka
C) Rej
D) Horacy
- Profesor Andrzej Borowski (przywoływany przez autorkę tekstu) uważa, że do stworzenia nowego modelu człowieka:
A) doszło, ponieważ mroczne czasy zarazy zrodziły konieczność poszukiwania piękna
B) przyczyniła się literatura
C) przyczynił się rozwój języków narodowych
D) przyczynił się rozwój tożsamości narodowej
- W tekście powyższym można znaleźć:
A) pytanie retoryczne
B) zwrot do czytelnika
C) nazwy okresów literackich i prądów umysłowych
D) informację pośrednio związaną z tematem artykułu
- W zdaniu: *pojawia się silna potrzeba stworzenia nowego modelu człowieka*:
A) podmiotem jest wyraz "potrzeba"
B) występują cztery przydawki
C) znajdują się cztery rzeczowniki
D) nie ma przymiotników
- Zaimkiem jest:
A) że
B) ku
C) przez
D) którymi

12. Wypowiedzenie: *jesteś taki, jak mówisz* jest:
 A) zdaniem pojedynczym B) równoważnikiem zdania
 C) zdaniem bezpodmiotowym D) zdaniem złożonym współrzędnie
13. Rzeczownikiem nie jest wyraz:
 A) kształtowania B) ukazywania C) rozmowę D) kształtować
14. Pisząc słowa: *w renesansie upowszechnił się model zmiany człowieka*, autorka mogła mieć na myśli czasy panowania:
 A) Władysława Łokietka B) Zygmunta Augusta C) Jana III Sobieskiego D) Zygmunta I Starego
15. Z czasów renesansu pochodzą:
 A) Wawel B) Kolumna Zygmunta C) Łazienki Królewskie D) pałac w Baranowie
16. Uczelniami, na których mogli kształcić się nasi wielcy poeci renesansu, były:
 A) Uniwersytet Karola w Pradze B) Akademia Krakowska
 C) Sorbona D) uniwersytet w Bolonii
17. W dobie renesansu:
 A) w Polsce panowało rozbiecie dzielnicowe B) w Ameryce powstają Stany Zjednoczone
 C) na Wawelu po raz pierwszy rozlega się dźwięk dzwonu Zygmunta
 D) w kuchni polskiej pojawia się tak zwana "włoszczyzna", m.in. kalafior, selery, poręby
18. W dobie renesansu:
 A) książki były już drukowane B) coraz powszechniejsze staje się pisanie dzieł w językach narodowych
 C) ziemia przestała być centrum wszechświata D) ludzie dowiedzieli się, że świat to nie tylko Europa

Jan Twardowski *Pytania*

Gdzie się prawda zaczyna a gdzie rozum kończy
 gdzie miłość między nami a gdzie już cierpienie
 czy łza czy na nosie ciepło zimnej wody
 dokąd razem idziemy by umrzeć osobno
 czy słowo jeszcze słowem czy nagle milczeniem
 czy ciało wciąż oddała czy tylko zasłania
 w którym miejscu odchodzi Pan Bóg oficjalny
 i nie patrzy w przepisy bo już jest prawdziwy

o święty krzyżu pytań jak niewiele ważysz
 gdy małe głupie szczęście liże nas po twarzy

Poezje wybrane 1979

19. Tytuł powyższego wiersza:
 A) wskazuje na adresata tekstu B) jest wskazówką, bez której odczytanie utworu staje się niemożliwe
 C) wskazuje na bohatera tekstu D) pozostaje w ścisłym związku z formą tekstu
20. Autor powyższego tekstu:
 A) żył w XIX w B) był księdzem C) jest wybitnym polskim prozaikiem D) żył w XX w
21. Tekst powyższy:
 A) podzielony jest na strofy B) zawiera rymy C) zawiera rymy dokładne D) zawiera oksymoron
22. Podmiot liryczny powyższego wiersza:
 A) jest filozofem B) jest świadomy swych niedoskonałości
 C) potępia ludzi, którzy nie stawiają sobie trudnych pytań D) utożsamia się z odbiorcą
23. Prawda w opinii podmiotu lirycznego:
 A) jest czymś nieosiągalnym dla człowieka B) jest dostępna wyłącznie na drodze rozumowej
 C) jest oczywista D) nie musi być w zasięgu ludzkiego rozumu
24. Zdaniem podmiotu lirycznego rozum ludzki:
 A) nigdy nie zawodzi człowieka B) nie ma ograniczeń
 C) rozstrzyga, co jest dobrem a co złem D) jest wewnętrznym głosem człowieka
25. W sformułowaniu: *święty krzyż pytań* można znaleźć:
 A) epitet B) metaforę C) porównanie D) oksymoron
26. Sens zakończenia wiersza najlepiej oddają słowa:
 A) szczęście rodzi cierpienie człowieka B) żeby być szczęśliwym, człowiek musi unikać trudnych pytań
 C) szczęście jest złudne i ulotne D) człowiek szczęśliwy nieostrożnie przestaje zadawać sobie ważne pytania
27. Adresatem powyższego tekstu jest:
 A) każdy człowiek B) *święty krzyż pytań* C) szczęście D) wyłącznie sam autor
28. W zdaniu: *Bóg jest już prawdziwy*:
 A) występuje przydawka B) nie ma podmiotu C) pojawia się orzeczenie imienne D) jest jeden przymiotnik